

Beszélgetés a gabonáról

Nemzetközileg elfogadott mérce szerint egy lakos színvonalas táplálásához évi egy tonna gabona szükséges. Természetesen nem kenyér és tészta formájában eszünk meg ennyit, hiszen a gabona nemcsak közvetlen emberi táplálék, hanem az állattalomány takarmányozásának alapja is. Gabonatermelésünk már hosszú évekkel ezelőtt meghaladta az itt jelzett mértéket; jelentős a búza- és a kukoricaexportunk. A gabona kemény cikk, ha úgy tetszik, stratégiai áru. Termelésének fejlesztése éppen ezért alapvető feladat. Középtávú terveink 1985-re évi 15-16 millió tonna gabona termelését tűzik ki célul. Megvalósítható-e ez az elképzelés? Erről beszélgettünk Magyar Gáborral, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium miniszterhelyettesével.

— A közelmúltban a kormány megszigorította a mezőgazdasági termelés feltételrendszerét. Az intézkedés háttere széles körben ismert, szükségességét aligha vonja valaki is kétségbe, viszont agrárberkekben itt-ott elszegényesedésként beszélnek. Mi a véleménye erről?

— Ezt a vélekedést túlzónak tartom, bár kétségtelen: a traktorállomány fele és a kombájnпарк negyede közigazdasági és műszaki értelemben is elhasználódott. Ha meg akarjuk őrizni, sőt tovább akarjuk fejleszteni gabonatermesztésünk eddig elért magas színvonalát, akkor a géppark magasabb műszaki színvonalú cseréje elkerülhetetlen.

— A géptámogatások megszűnésével ez gyakorlatilag csak akkor lehetséges, ha az üzemek növelni tudják a termelésüket. Erre azonban kevés az esély; a meghatározó gabonatermesztés jövedelmezősége évek hosszú sora óta csökken.

— Konkrét adatokat tudok erről mondani: 1975 és 1980 között a búzatermelés nyeresége 55 százalékkal, a kukoricatermelés pedig 60 százalékkal csökkent. A január elsejére elhatározott felvásárlási áremelés ennek és az azóta bekövetkezett további romlásnak csak töredékét kompenzálja. Ennek ellenére mégsem növelhetjük nagyobb mértékben a felvásárlási árakat, mert ez esetben az állattenyésztés költségei megengedhetetlenül növekedtek volna. Ha ezt kiegyenlítő az állati termék felvásárlási árát is emeljük, akkor elkerülhetlenné vált volna az alapvető élelmiszerek fogyasztói árának emelése. Ez viszont életszínvonal-politikai okok miatt ez idő szerint egyszerűen elképzelhetetlen.

— Vagyis a mezőgazdaságnak kell „kigazdálkodnia” a költségek növekedés-

sét. Vajon milyen lehetőségek vannak erre?

— Még mindig jelentősek a tartalékok a gabonatermesztésben. A világ legjobb genetikai alapjait hordozó gabonafajtákat termesztik az üzemek, de az élenjárókat leszámítva a termőképességnek talán ha a felét használják ki.

— Ez kétségtelen, de a hozamok javítása leginkább pótlólagos ráfordítások révén valósítható meg.

— A jó talajművelés, a talaj és a növény igényeit maximálisan kielégítő tápanyag-gazdálkodás nem elsősorban pénz kérdése, hiszen a szaktudás ára nem emelkedett. Hozzátehetjük: a műtrágyát is változatlan áron adják. Így tehát a lelkiismeretes, magas szakmai színvonalú munkán múlik jóformán minden.

— Vagyis növelni kell a műtrágya-felhasználást. S mit szólnak ahhoz, hogy tudós ökológusok az utóbbi időben az emberi környezet dehumanizálását emlegetik, az élő vizek megengedhetetlen mértékű tápanyagszennyezését?

— Eszemben sincs bagatellizálni ezt a veszélyt. Nem állok, hogy túlzott az aggodalom, de az intenzív, a kemizált mezőgazdaság csak és kizárólag akkor jelent veszélyt a környezetre, ha „hályogkóvácsként”, tudatlanul használják az üzemekben a nagy hatású szereket. A hetvenes években, a nagy mezőgazdasági fellendülés idején sajnos akadt is példa az effajta kritikátlan munkára. De állítom: napjainkra az agronómusok legnagyobb része megtanulta, hogy mivel „játszik”.

— Mégis növekszik az élő vizek nitrát- és foszfor-szennyezése.

— Csakhogy ennek nem elsősorban az intenzív gabonatermesztés az okozója. A falvak nagy része az elmúlt évtizedben hozzájutott a vezetékes ivóvízhez, a vízfelhasználás jó háromszorosára nőtt, s ezzel együtt persze a szennyvíz „termelése” is, de ezzel nem tartott lépést a csatornázás. Ha meg akarjuk menteni a jövő számára környezetünket, ezen az ellentmondáson kell változtatnunk, és nem növénytermesztésünket kell visszafognunk évtizedekkel ezelőtti színvonalra.

— Ahol jelentősen növekednek a gabonánövények hozamát, oda nagy teljesítményű gépek kellenek. Mégpedig jórészt importgépek. Kulkereskedelmi egyensúlyunk javításához azonban ez idő szerint nem elegendő az export növelése, az importot is mérsékelnünk kell.

— Csakhogy az exportfejlesztő import ez alól kivétel. Az intenzív gabonatermesztési program 1981-82-

ben 134 ezer hektáron valósult meg Ekkora területen volt lehetséges a teljes géppark kicserélése. Az eredmény vitathatatlan, ezért a következő két évre a kormány újabb 150 ezer hektárra terjesztette ki a programot. Bizom abban, hogy az ország a következő években is meg tudja őrizni fizetőképességét, s így semmi akadálya sem lehet annak, hogy eredeti elképzeléseinknek megfelelően a tervidőszak végéig összesen 600 ezer hektáron a gabonatermesztés nagy léptékű fejlesztése kezdődjék meg.

— És mi lesz azokkal az üzemekkel, amelyek nem részesülhetnek a program előnyeiből?

— Korántsem irigylessem méltó, korántsem könnyű a helyzetük. De amikor azt mondom, hogy mégsem tartom reménytelennek, nem valamiféle kincstári optimizmusról beszélek. Elemztük a különböző gabonafélék termelésének költség- és árviszonyait, s ebből egyértelműen kiderül: a kalászos gabonák termelése még a jelenlegi körülmények között is, közepes termelési színvonalon is kifizetődő. A kukoricával már korántsem ennyire egyértelmű a helyzet. Ezt a növényt csak azok az üzemek tudják nyereséggel termelni, ahol a költségeket kímélve a jelenlegi hozamszinteket növelni tudják. Ha egyik-másik termelőlövötkeztet meg is szünteteti a kukoricatermesztést, nyilván nem almáskertet vagy kender telepít a kukorica helyére. Ahol a kukorica eredménytelen, ott jól fizethet a búza vagy valamilyen más kalászos gabonaféle. És a népgazdaságnak nem kukoricára, hanem gazdaságosan megtermelt gabonára van szüksége.

G. I.

Lakóhelyi közérzetünk

Ha valamelyik ismerősömet megkérdem, hogy érzem magadat otthon, legtöbbször a „köszönöm, megvagyunk” választ kapom, esetleg ilyen mellékmondatot megtdlva: egészséges a gyerek, nem zsörtös az aszszony. Elég bárgyún hangzik, ha ezek után még egyszer az otthoni közérzet után érdeklődöm. Am mégis rövid időn belül szót értünk, és az otthoni dolgaink szép sorjában előjönnek. Mert kiderül, az otthoni tágabb fogalom, mint a lakás, azt a környéket, vidéket is jelenti, ahol élünk. Így szóba kerül, tisztítják vagy nem tisztítják az árkok, elviszik vagy nem viszik a kukás edényt... Nem is lehet felbecsülni, hogy a sok apró „otthoni dologtól” mennyire változik kedélyállapotunk. Egyik szomszédom már korra reggel felbosszantja magát, ha bokáig gyalogol a kukás edényből kidöntött hulladékok között, vagy a lépcsőházban eldobott cigarettavégeken. Ezzel az eszmefuttatással oda szeretnék kilyukadni, lakóhelyi közérzetünk legvalószínűbb tényezője, mint a munkahelyié. Különösen akkor, amikor egyre több a szabad idő. Lakóhelyi állapotunkat, kedélyünket egy-egy inkább meghatározza a közigazgatási szervek munkája. Annál az egyszerű oknál fogva, hogy a település életének szervezésében a helyi tanácsoknak jelentős a szerepük.

1.

Dívtos téma és már unalomig ismétljük, nemcsak az építőpark, hanem a szakigazgatás is korszerűsödik. Azt még el tudjuk képzelni, hogy például az új betonkerék több anyagot adnak a kőműveseknek, de lelki szemünk előtt biztos nem jelenik meg a korszerű hivatalnok képe. És nem is

2.

Jól tudom, az államigazgatás szervezeti változásai fölött a morfondírozás nem vetekszik egy büntügyi törvényt izgalmas fordulatával. Am azt hiszem, mégis igényt tarthatok olvasóim figyelmére azért, hogy egy-egy kis csoportba gyűjtöm a változásokat, amelyek új szintet adnak állampolgári kapcsolatainknak. Hol is kezdjem? Olyan világ sohasem lesz, mert abszurdum, ahol mindenki közvetlenül személyesen képviselheti nézetét, érdekeit. Csak a közvetett képviselet keretein belül gazdagodhat az állami és így a lakóhelyi demokrácia is. Egyik kitérő és már bejáratott fóruma a tanácskozási központ. Évről évre népszerűbb lett és némi időnek azért el kellett telnie, hogy a városlakók rájöjjenek, mire is jó ez a fórum. Ma már tudjuk, a nyílt várospolitika-hoz adott olyan lehetősé-

3.

Az államigazgatás korszerűsítése nem egyszeri lépés, hanem fokozatos változások szabályos rendszere. Hosszú lenne felsorolni, hogy melyik területen milyen lépésekre került sor az utóbbi években, ezért olvasóink elégedjenek meg azzal az egyszerű magyarázattal, hogy addig, amíg a jelenlegi helyzet elállt — most már a hatósági ügyeket egy helyen intézik —, sok víz lefolyt a Tiszán, és többféle próbálkozás történt. A végeredmény a fontos, és mi, városlakók ebből az ügyviteli modernizálásból annyit látunk, hogy gyorsabban elintézhettük hivatalos dolgainkat.

Az 1971-es tanácsi reformmal elkezdődött a közigazgatás területellátó szerepének fokozottabb kiteljesedése is. Évről évre több és jobb lehetőséget kaptak, így növekszik a város üzemelését biztosító olyan vállalatok, intézmények száma, amelyek közvetlenül a tanácsok irányítása alá tartoznak.

No, de ne csak a múltba pillantsunk, hanem próbáljunk választ kapni, mit hoz a jövő? Ma még a lakosok nem egyformán járulnak hozzá a fejlesztésekhez, s épp ezért várható, hogy az érdekeltség kört szélesítik. Pillanatnyilag az egész várost megmozgató társadalmi munkaakciók jelentik azt az anyagi erőforrást, amely egy kicsit „tehetősebbé” teszi a tanácsokat. Egy biztos, a testületi önkormányzati jelleg erősödése következménye annak a folyamatnak, amit úgy nevezhetünk, önállóan, s önállóan gazdálkodóknak a tanácsok. Eddig sem volt közböns, hogy mire mond a városlakó, igent vagy nemet, am a jövőben még inkább meghatározza lakóhelyi közérzetünket, hogy a közérőforrásokat mire használjuk, hogyan osztjuk fel, és közös dolgaink végzésében milyen lesz a részvételünk.

D. L.

Halász Miklós

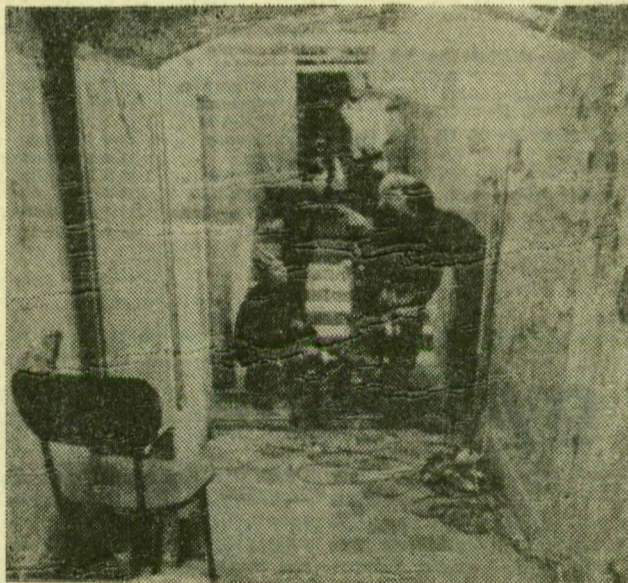
Film a kísértethotelben

Rejtelmes mozzás a környéken, az ablakok mögött fényt látni, a bejáratú ajtón keménypapírtábla: Masken u. Kostümräume, dt. Produktionsbüros — és hasonlók. Fönn a régi tábla bizonyára figyelemelterelő; a szálloda nem üzemel. Mellette (vajon ez is miért nemmetül?): hotel gesperrt. Próbáljunk behatolni.

Két tagbaszakadt, nem túl bizalomgerjesztő úr az ajtó mögött. Nyitnám, erőteljes határozottsággal nyomják visszafelé, egyetlen szó nélkül. A feliratokra gondolva próbálkozom: do you speak English? Bólogatnak. Magyarítani kezdem, honnan jöttünk fotós kollégámmal. Ez főbenjáró. Kísértethotel ajtajában nincs magyarázkodás. Az ajtónállók hajthatatlanok. Újra: do you speak English? Az illető bólint, és hozzátesszi: igen. Magyarul. No-csak.

Odabent fölfordulás, de nagy. Kábelek, rögtönzött ajtók furnérmeléből, a kopott, hulló vakolatú falakon feliratok: persónliche garderobe, nyílak, egy név: Erwin Geschonneck. Újabb meglepetés: kísértethotelben, a piszkos, kopott parkettával borított teremben büfé, szép presszógép, pult, asztalok és székek igazi „kantina” — mert így is írva van. És emberek. Nem is kevesen. Főleg fiatalok. Mindenki csöndben van, nagyon halkán beszél, egy óvatlanul hangos mondatért főtós kollégámmal felháborodottan rászólnak.

Mint minden rejtély, végül persze ez is megoldódik. Eppen hangfelvétel van, ha pedig hangfelvétel — akkor ez bizony filmforgatás. Eszpedig Szegecén, a régi Hungáriában. A nyugatné-

Nagy László felvétele
Munkában a forgatócsoport

met Quasar-cég, egy filmgyártó magánvállalat a MA-FILM nemzetközi főgyártásvezetősége közreműködésével, Thomas Harlan rendezésében, magyar operatőrrel, Tóth Jánossal az Ongyilkosságok című lélektani drámát készíti. Szeptember eleje óta tartanak az előkészületek, a forgatás a napokban kezdődött, s előreláthatólag december közepéig kísértik a régi Hungáriát, sőt, az átépülő színházat is. Mintegy húszfőnyi német és körülbelül 30 tagú magyar forgatócsoport dolgozik együtt, a főszereplő pedig Magyarország jól ismert színésze: Erwin Geschonneck. A Quasar annak szellemében járt el, ami komoly hasznót hajtó, jó néhány éve polgárjogot nyert vállalkozás nálunk: félig-meddig „bérmunkában” készíti film-

jét, a felvételek 80 százaléka Szegecén lesz. A nyugatnémetek hozták az alapanyagot, a szükséges felszereléseket, a szakemberek egy részét, mi, magyarok pedig a helyszínt biztosítjuk, és filmesekkel is „segítünk”. (A Pelé és Beckenbauer közreműködésével két éve a budapesti MTK-pályán forgatott, Menekülés a győzelembe című film ugyanilyen módon készült.)

A kísértethotel tehát valóban forgatási helyszín, ahol most világosítók sietnek, kameramánók kávéznak, gyártásvezető magyarul fojtott hangon.

És a kalandosan bejutott újságíró csetlik-botlik, a fotóssal együtt. Levonván a konzekvenciát: lám-lám, ilyen is van.

Sikeres múzeumi hónap

Az átlagosnál másfélszer többet váltottak múzeumi belépőt októberben, az országos múzeumi és műemléki hónap idején. A Művelődési Minisztérium számvetéséből kitűnik, hogy az alkalomhoz időzítve októberben négy új múzeumi létesítményt avattak: Tatán, Zsámbokon, Karcagon és Szakályban. Új állandó kiállítást hét helyen nyitottak, negyvennél több különféle gyűjteményt időszakosan mutatnak be.

A múzeumok többségében — eredeti funkciójukat szolgálva — a tudatformálás szándékával fogadták októberben a látogatókat. Ennek alapján magas színvonalú múzeumi hónapot sikerült rendezni. Kedvezett a helyzetnek, hogy — jól időzítve — nemzetközileg is számontartott kiállításokat nyitottak Budapesten; Ya-

sarely és Schöffert alkotásából. A hazai évfordulók is szerencsésen szolgálták a múzeumi ügyet, októberre jutottak az Arany János előtt tisztelgő rendezvények és kiállítások. Más esemény a pontos időzítésről tanúskodik: Salgótarjánban első alkalommal tartották meg az országos rajzbünnét.

A tudomány és a köznevelődés egyesítés szempontjait érvényesítették néhány rendezvényvel. A legtöbb múzeumban igyekeztek a közvetlen környéküket bemutató időszakos kiállításokat készíteni, ezek közül szép példa volt a kunszentmártoni, ahol a helytörténeti gyűjteménynek otthont adó épületben Tiszazugról tartottak konferenciát. Ugyanezen példák közé tartozik a Szombathelyi tájak — korok — települések című állandó kiállítás is.